

**Tendențe moderne în formarea
competenței fonologice în limba engleză**

**Modern tendencies in forming the
phonological competence to students-
philologists**

Larisa Usatîi, lector universitar,

Catedra de Filologie Engleză,

Facultatea de Limbi și Literaturi Străine,

UPS „Ion Creangă”, Chișinău

ORCID: 0000-0001-6083-0311

CZU 811.111:378.147

Rezumat

Articolul tratează o problemă importantă cu referire la tendințele moderne ce facilitează formarea competenței fonologice în limba engleză. Rolul și locul pronunției în procesul învățării limbii engleze s-a modificat începând cu anii 1980. Au apărut noi metode – comunicative –, care asigură o mai bună și eficientă comunicare interculturală, rezultatele fiind trecerea de la însușirea aspectelor segmentale la cele suprasegmentale. Acest lucru a impulsionat formarea competenței fonologice din punct de vedere practic.

Tehnologiile moderne ce vizează formarea competenței fonologice în limba engleză se referă la programele multimedia,

computer, tehnologiile informaționale, utilizarea gesturilor și mișcarea corpului, inteligibilitate, comprehensiune, utilizarea limbii engleze în calitate de *lingua franca*.

Cuvinte-cheie: a facilita, competență fonologică, vector, inteligibilitate, comprehensiune, *lingua franca*, unități segmentale și suprasegmentale, programe multimedia.

Abstract

The article touches upon an important problem concerning the modern tendencies that facilitate the formation of the phonological competence in the English language. The vector of the role and the place that pronunciation has in the educational process of the English language learning changed starting with 1980. There appeared new methods – communicative – that assure better, improved communication among people, the results being the switching from learning segmental units to suprasegmental ones. All this gave an impulse to the practical work of forming the phonological competence.

In the way of modern techniques for the purpose of forming the phonological competence in English refer: multimodal programmes, personal computers, informational technologies, the utilisation of gestures and body movement, intelligibility, comprehension, the use of the English language as a *lingua franca*.

Keywords: facilitate, phonological competence, vector, intelligibility, comprehension, lingua franca, segmental and suprasegmental units, multimodal programmes.

Vectorul schimbării rolului și locului pronunției în procesul învățării limbii engleze a început a se contura la sfârșitul anilor 1970, începutul anilor 1980, odată cu trecerea de la metoda directă și audiolinguală la învățarea limbilor străine prin metode comunicative. În primul rând, a fost revăzut conceptul de „interferență a limbii materne” la învățarea limbilor străine, care era considerată prima sursă de comitere a greșelilor. Astfel, a fost studiat conceptul de „transfer al particularităților limbii materne”, care poate fi considerat pozitiv în cazul trăsăturilor fonologice caracteristice ambelor limbi – maternă și străină – și *negativ* atunci când în limba maternă nu sunt similitudini cu cea străină. Alți factori recunoscuți de savanți, care joacă un rol primordial la formarea pronunției, sunt, de exemplu, *suprageneralizarea* – utilizarea unor reguli care nu funcționează [8].

În al doilea rând, s-a deplasat principiul de învățare de la unitățile *segmentale* (sunete separate) la cele *suprasegmentale* (accent, intonație, ritm), ceea ce îmbunătățește comunicarea. Rezultatele cercetărilor din aceste domenii au impulsat apariția de noi tendințe în

practica predării pronunției limbii engleze. În lucrările de specialitate, se menționează că la predarea limbilor străine se utilizează următoarele metode: *analiza, pentru identificarea ideilor fundamentale; sinteza, pentru a rezuma datele teoretice și practice, interpretarea, pentru a evalua potențialul practicilor străine.*

Programele multimodale în limba străină sunt computerizate; scopul lor constă în dezvoltarea aspectului verbal, studierea culturii țării limba căreia este învățată, controlul formării deprinderilor verbale. În cadrul acestor programe, se folosesc diferite materiale (texte, grafice, video, audio) și este asigurată legătura reciprocă între programă și persoanele instruite.

Programele multimodale au trăsături didactice și funcții metodice; primele au caracteristici și particularități care fac deosebire între tehnologiile informaționale; prin funcțiile metodice, se subînțelege manifestarea internă a însușirilor didactice [10].

Aspectele practice de formare a competenței fonologice în baza programelor multimodale vizează următoarele activități:

1. elaborarea unui set de exerciții pentru formarea competenței fonologice;
2. stabilirea etapelor de formare a competenței fonologice;
3. întocmirea sistemului metodic de formare a competenței fonologice.

Utilizarea *abordărilor multimodale*, rolul din ce în ce mai mare al inovațiilor tehnologice, utilizarea limbii engleze în calitate de *lingua franca* și noțiunea aferentă de „accesibilitate și inteligibilitate a vorbirii vorbitorului”, accentul pus pe unitățile suprasegmentale în vorbirea în limba engleză – toate acestea, împreună, caracterizează starea actuală a metodelor de predare a pronunției în limbi străine. Astfel, putem menționa oportunitatea utilizării ideilor avansate în predare, ceea ce va ajuta elevii să stăpânească eficient abilitățile de pronunțare și să-și crească competența comunicativă.

Folosirea metodelor multimodale permite optimizarea procesului de însușire a deprinderilor de pronunțare. Dezvoltarea metodei comunicative în predarea limbii engleze a impulsionat și alte forme de învățare multimodală. Tehnologiile moderne inovative aplicate la însușirea pronunției facilitează accesul la folosirea tehnologiilor mobile, de exemplu, *telefonul smart* și *computerul personal*. Acest lucru proiectează mari perspective pentru însușirea pronunției în limba engleză. Ele nu numai că largesc căile de formare a competenței fonologice în limba engleză, ci și contribuie la realizarea autonomiei educaționale. Predarea limbilor străine nu este deloc un domeniu modern; acest fenomen a luat amploare atunci când nevoia de a comunica a devenit tot mai pregnantă. Metodele moderne de predare și învățare a limbii engleze constituie o

alternativă la formulele tradiționale, oferind alte opțiuni metodologice și instrumentale care îmbogățesc competența comunicativă. Principalul *obiectiv* la învățarea unei limbi străine este obținerea *fluenței în comunicare la studenți*; astfel, se pune accent pe comunicarea reală. Sunt deci dezvoltate toate cele patru dimensiuni ale predării limbii: capacitatea de exprimare orală, capacitatea de receptare a mesajului oral, capacitatea de receptare a mesajului scris, capacitatea de exprimare scrisă. Tehnicile folosite sunt următoarele: discuția, dezbateră, jocul de rol, activitățile comunicative scrise. Este de prisos să explicăm nevoia de comunicare pe care o avem noi, ca oameni, mai ales într-o lume cu tendință spre globalizare, dar tocmai această nevoie a conturat importanța folosirii tehnologiilor moderne în predarea limbilor străine, care plasează comunicarea, cu respectarea regulilor de pronunție, în centrul activităților de predare. Principalul avantaj al metodei comunicative, cu o pronunție clară și corectă, este acela că ea se axează pe toate competențele lingvistice: *fonologică, ortoepică și de pronunțare* [10].

Societatea contemporană a intrat în perioada globalizării. Acest proces a creat mari posibilități de comunicare între reprezentanții diferitor țări și culturi. Pentru menținerea a varii contacte, este necesară nu doar posedarea limbii, ci și cunoașterea diferitor norme, reguli, tradiții, obiceiuri.

Competența comunicativă cere și o competență fonologică la un nivel înalt.

Rezultatele cercetărilor referitoare la dezvoltarea competenței fonologice în limba engleză au determinat apariția de noi tendințe moderne în formarea abilităților de pronunțare în limba engleză, odată cu trecerea la metodologia comunicativă de predare a limbilor străine.

În continuare, vom analiza tendințele moderne în formarea abilităților de pronunțare în limba engleză, vom identifica trăsăturile și potențialul acestora în lucrările savanților din alte țări. În acest scop, au fost utilizate următoarele metode:

- *analiza – pentru identificarea ideilor fundamentale;*
- *sinteza – pentru a rezuma datele teoretice și practice,*
- *interpretarea – pentru a evalua potențialul practicilor străine.*

Rezultatele cercetărilor din acest domeniu au permis identificarea următoarelor tendințe caracteristice pentru predarea pronunției:

- *utilizarea abordărilor multimodale;*
- *rolul din ce în ce mai mare al tehnologiilor informaționale;*
- *înțelegerea limbii engleze ca lingua franca;*
- *accentul pus pe unitățile suprasegmentale, care prevede includerea în curriculum a următoarelor caracteristici ale pronunției: accentul, ritmul, intonația etc.*

Posibilitatea de a valorifica idei avansate în predare îi va ajuta pe studenți să stăpânească eficient abilitățile de pronunțare și să-și crească competența comunicativă.

Ideea învățării (formării) pronunției prin abordări multimodale permite optimizarea procesului de dezvoltare a abilităților de pronunțare. Termenul *modal* se referă la programarea neurolingvistică. Lingvistul W. Acton [1] susține că prin astfel de programe multimodale este posibil a introduce și a antrena pronunțarea sunetului în mod diferit, ceea ce asigură eficacitatea învățării.

Dezvoltarea metodei comunicative în predarea limbii engleze a condus la apariția altor forme multimodale, de exemplu, utilizarea gesturilor și mișcarea corpului pentru însușirea accentului în cuvinte sau a unui cuvânt într-un grup lexical. Unul dintre fondatorii abordării multimodale este M. Chan [2].

Influența progresului tehnologic asupra formării pronunției vizează mai multe tehnologii cifrice. Este vorba de programe simple pentru înregistrarea proceselor failurilor sonore, platforme comunicative interactive ce permit studenților să întrețină conversații, discuții etc. [6].

O altă direcție de cercetare cu un mare accent pe formarea abilităților de pronunțare în limba engleză se referă la această limbă în calitate de lingua franca, specificul, esența căreia permite comunicarea cu alți vorbitori

de limbă engleză nu numai din Marea Britanie și SUA, ci și din diferite alte părți ale lumii, susține J. Jenkins [5].

Pentru inteligibilitatea vorbirii, este nevoie să fie însușită pronunția în unitățile suprasegmentale atât în cuvânt, cât și în frază, ritm, împărțirea în grupuri de sens, intonația căpătând o importanță semnificativă, consideră J. Murphy [7].

Accentul în frază este studiat de J. Levis și G. Muller [6]; acesta sugerează ceea ce a spus vorbitorul, atrăgând astfel atenția asupra opoziției dintre sunetul lung și sunetul scurt, semantica enunțului, care cere o pronunțare corectă.

Ritmul vorbirii, în limba engleză, joacă un rol important, fiind condiționat de realizarea alternanței dintre silabele accentuate și cele neaccentuate și de delimitarea unităților lexicale care cad sub accent de cele care nu cad, deoarece studenții obișnuiesc să accentueze fiecare cuvânt, pronunțându-l, pentru a fi înțeleși. Acest lucru diminuează eficacitatea prozodiei.

Intonația, tonul ridicat sau coborât contribuie la o pronunțare corectă, pregătește ascultătorul pentru recepționarea mesajului vorbitorului și semnalizează despre pronunțarea ulterioară a informației, susține L. Grant [4].

Pentru dezvoltarea abilităților de pronunțare, este necesar să fie respectate noi cerințe pentru cursurile de fonetică practică și metodică predării limbii engleze, care ar elimina dificultățile la însușirea pronunției,

susține E. Иванова [8]. Or, competența de pronunțare este în strânsă legătură cu iscusința persoanei de a se integra cu ușurință în societate.

Întru învingerea dificultăților de organizare a lucrului individual al studenților, se utilizează strategii metacognitive, motivaționale și educaționale. Metodica formării abilităților de pronunțare se bazează pe un complex de principii: dozarea materialului pentru însușire, evidența caracteristicilor limbii străine și materne, creativității, activității, modelarea situativă, comunicativă etc. și existența unui set (complex) de exerciții prezentat în modul, scopul cărui constă în automatizarea pronunției, intonației, ritmului în limba engleză.

A. Прибыткова [10] consideră că programele multimodale pentru formarea abilităților de pronunțare în limba engleză au următoarele caracteristici didactice: interacțiune, mai multe niveluri, multimedialitate, sistematizare, autonomie, iar fiecare caracteristică didactică are o anumită funcție metodică, ce permite formarea pronunției în baza programelor multimodale.

Formarea abilităților de pronunțare necesită și îndeplinirea unor condiții metodice:

- formarea competenței multimodale;
- prezența în programele multimodale a modelelor de formare a pronunției, ritmului și intonației, includerea unui set de exerciții; determinarea etapelor de studiu.

Programele multimodale combină două sau mai multe sisteme semiotice: lingvistic, vizual, audio, gestual, spațial. Manualele sunt și ele multimodale, la fel ca și banda desenată și manualul digital. Competența fonologică a programelor multimodale presupune înțelegerea, interpretarea, reflectarea și evaluarea. Programele multimodale ne permit să formăm și să consolidăm abilitățile de dezvoltare a competenței fonologice în limba engleză. Acestea sunt:

abilități de pronunțare a sunetelor – recepționarea și producerea sunetelor și îmbinărilor de sunete; accentuarea corectă a cuvintelor;

abilități de ritm și intonație – folosirea tempoului respectând pronunția corectă; pronunțarea corectă a propozițiilor, cu respectarea tipurilor de intonație în limba engleză (ridicată, coborâtă, lentă, accent logic și frastic).

În concluzie, este necesar să menționăm că în conformitate cu utilizarea programelor multimodale, e posibil să se realizeze:

1. determinarea abilităților de pronunție a unităților segmentale și suprasegmentale;
2. determinarea caracteristicilor didactice ale programelor multimodale pentru formarea competenței fonologice în limba engleză;
3. elaborarea și argumentarea condițiilor metodice de formare a abilităților de pronunțare în baza programelor multimodale;

4. racordarea etapelor de formare a competenței fonologice la aceste programe multimodale;

5. crearea unui set de exerciții pentru formarea competenței fonologice. Acest set de exerciții vizează unitățile segmentale și suprasegmentale.

Analiza literaturii științifice ne-a permis să concretizăm determinarea conceptului de „abilități de audiere-pronunțare”, susține И. Кошелева [9], care prevede sintetizarea operațiunilor de percepție și reproducere a sunetului, crearea ritmică și intonațională a comunicării. Pronunțarea este o componentă a comunicării, în strânsă legătură cu toate componentele activității verbale: vorbirea, citirea, scrierea, audierea. Iată de ce este necesar să formăm abilitățile de pronunțare, pentru a începe comunicarea. În prezent, în secolul dezvoltării științei și tehnicii, manualele trebuie să țină pasul cu schimbările din societate, viață. Au apărut manuale digitale, ce pot fi utilizate pe telefon, tabletă sau laptop, dar și manuale clasice, completate cu cd-uri, pentru o experiență interactivă – cu hărți, planșe și desene. Folosirea textelor multimodale contribuie la eficientizarea studiului și a unei mai bune fixări a cunoștințelor noi, recent dobândite. Ele stimulează imaginația, atenția, activitatea, sistematizarea, gândirea și comunicarea.

În cazul în care nenativii comunică preponderent cu alți nenativi cu ajutorul limbii engleze în calitate de **lingua franca**, *inteligibilitatea* este un factor decisiv. M.

Munro și J. Derwing susțin că „inteligibilitatea poate fi definită ca gradul în care mesajul vorbitorului este înțeles de ascultător” [3]. Inteligibilitatea mutuală a vorbirii depinde de normele folosite în vocabular, gramatică, semantică, structurile comunicative și forma fonologică și fonetică. Cunoștințele fonologice și fonetice le permit vorbitorilor și ascultătorilor să utilizeze implicit unitățile fonetice segmentale și suprasegmentale, să comunice la diferite niveluri, să interpreteze informația discursului, să transmită mesaje pragmatice nuanțate, exprimându-și atitudinile și părerile individuale.

Un alt factor în înțelegerea vorbirii este *comprehensiunea*. M. Munro și T. Derwing au stabilit legătura dintre inteligibilitate și comprehensiune și au constatat că există o corelație între ratingul de inteligibilitate și cel de comprehensiune, dar, totodată, aceste două dimensiuni nu determină aceleași lucruri. *Comprehensiunea* este definită ca *volum de lucru pe care ascultătorul trebuie să-l îndeplinească pentru a-l înțelege pe vorbitor, iar inteligibilitatea presupune decodarea cu succes a celor auzite, prin transcrierea corectă a mesajului vorbitorului*. Inteligibilitatea joacă rolul principal în comunicare, atât în procesul de audiere, cât și în cel de vorbire. Cauza lipsei de inteligibilitate este rezultatul erorilor comise în utilizarea unităților segmentale și prozodice.

Accentuarea are un rol important și acestui fenomen trebuie să i se acorde o atenție deosebită, deoarece accentul determină dacă vorbirea este sau nu înțeleasă. Accentul poate influența inteligibilitatea, dar investigațiile demonstrează că vorbitorii pot fi perfect înțeleși, dacă toate cuvintele pe care le utilizează (le pronunță) sunt clare. Accentuarea este, de asemenea, scalară și se definește prin gradul de diferențiere dintre vorbire și un accent nativ (de referință). Deoarece ea este scalară, este posibilă o ușoară deviere de la accentul nativilor.

În concluzie, putem susține că toți cei trei factori – inteligibilitatea, comprehensiunea și accentuarea – au în comun **calitatea pronunțării**, care facilitează ori împiedică comunicarea.

Bibliografie

1. ACTON, W. et al. Preliminaries to haptic-integrated Pronunciation Instruction. In: Proceedings of the 4th Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference. Aug. 2012/J. Levis, K. Levelle (Eds.). Ames, IA: Iowa State University, 2013, pp. 234-244 [vizitat la 28.06.2020]. Disponibil: https://www.academia.edu/12031368/Proceedings_of_the_4th_Pronunciation_in_Second_Language_Learning_and_Teaching_Conference.
2. CHAN, M. Embodied Pronunciation Learning: Research and Practice. In: The

- CATESOL Journal, vol. 30, nr. 1, 2018, pp. 47-68.
3. DERVING, T.M., MUNRO, M.I., THOMSON, R.I. A Longitudinal Study of ESL Learners' Fluency and Comprehensibility Development. *Applied Linguistics*. 29.3, 2008, pp. 359-380.
 4. GRANT, L. Prologue to the Myths: What Teachers Need to Know In Pronunciation Myths: Applying Second Language Research to Classroom Teaching/L. Grant (Editor). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, 2014, pp. 1-33.
 5. JENKINS, J. The Phonology of English as an International Language. Oxford: Oxford University Press, 2000. 258 p.
 6. LEVIS, J., MULLER, G., Teaching High-value Pronunciation Features: Contrastive Stress for Intermediate Learners. În: *The CATESOL Journal*, 2018, vol. 30, nr. 1, pp. 139-160.
 7. MURPHY, J. Teaching Pronunciation. Alexandria VA: TESOL Publications, 2013. 52 p.
 8. ИВАНОВА, Е.А. Формирование слухопроизносительного навыка у студентов-лингвистов при обучении английскому языку. Автореф. ... дис. канд. пед. наук, Екатеринбург, 2012, 23 с.
 9. КОШЕЛЕВА, И.Н. Обучение английскому произношению: современные тенденции в зарубежных исследованиях. В кн.: Отечественная и зарубежная педагогика, 2018. Т. 1, nr. 5 (54), с. 135-150.
 10. ПРИБЫТКОВА, А.А. Методика формирования навыков произношения у студентов на основе мультимедийных программ (английский язык, направление подготовки "Лингвистика"). Автореф. ... дис. пед. наук, Москва, 2013. 25 с.